

طی هفته‌های اخیر و در پی رشد کودک همسری مطرح شد؛

دریافت وام ازدواج را برای زیر ۱۸ سال ممنوع کنید

رویا کاوند

پس از افزایش مبلغ وام ازدواج از ۱۵ میلیون تومان برای هر یک از زوجین به ۳۰ میلیون تومان برای هر یک از زوجین (در مجموع ۶۰ میلیون تومان برای هر زوج) آمار ازدواج دختران زیر ۱۵ سال نسبت به سال ۱۳۹۶ افزایش ۴ برابری داشته است و ازدواج مردان بالای ۶۰ سال هم در این بازه زمانی بیش از ۱۰ برابر شده است. این در حالی است که در هدف اصلی پرداخت وام ازدواج، یعنی تسهیل شرایط ازدواج و افزایش کلی آمار ازدواج در کشور تغییر معناداری رخ نداده است. به این ترتیب می‌توان گفت تیری که برای افزایش آمار ازدواج جوانان از چله کمان رها شده بود بر هدف اشتباه کودک همسری نشست است.

وام ازدواج چرا و چگونه؟

مسائل و مشکلات مالی همواره یکی از مهمترین موانع جوانان برای ازدواج و شروع یک زندگی جدید بوده است. به همین دلیل پرداخت وام ازدواج به جوانان به عنوان کمکی که آنها را در برداشتن گام نخست باری کند، یکی از سیاست‌های حاکمیت در امر ترویج ازدواج بوده است. در نتیجه از سال ۱۳۸۸ سامانه ثبت وام ازدواج راه‌اندازی شد. در نخستین گام به هر یک از زوجین ۳ میلیون تومان وام ازدواج پرداخت می‌شد. یعنی هر زوج ۶ میلیون تومان وام با نرخ بهره ۴ درصد و بازه پرداخت ۳۶ ماهه برای شروع زندگی خود داشت. این رقم با توجه به هزینه‌های زمان خود و نرخ تورم آن دوره، می‌توانست بخشی از هزینه‌ها را پوشش دهد اما آنقدر هم بالا نبود که برای سوءاستفاده کنندگان و سوسه‌آمیز باشد. اما رشد افسارگسیخته نرخ تورم در سال‌های بعدی به آن جارسید

که این مبلغ عملاً دیگر توجیهی نداشت. در نتیجه در سال ۱۳۹۵ مبلغ وام ازدواج را به ۱۰ میلیون تومان افزایش دادند و زمان ۴ ساله برای بازپرداخت آن تعیین کردند. مبلغی که همچنان مفید بود اما و سوسه‌انگیز نبود. اما رخدادهای بعدی که در عرصه سیاست‌های بین‌المللی و اقتصاد ایران رخ داد به انفجار قیمت‌ها و سر به فلک کشیدن هزینه‌ها منجر شد. واکنش مسئولان افزایش وام ازدواج به ۱۵ میلیون تومان در سال ۱۳۹۷ و افزایش بازه زمانی پرداخت آن به ۵ سال بود. انتظار می‌رفت با توجه به افزایش ۵ برابری وام ازدواج صف‌های دریافت این تسهیلات طولانی‌تر شود. اما تجربه واقعی نشان داد که طول این صف‌ها با وجود افزایش مبلغ وام کوتاه‌تر شد. به نظر می‌رسید با توجه به افزایش ۳ تا ۴ برابری هزینه‌های تهیه جهیزیه و ۲ تا ۳ برابری هزینه‌های تهیه مسکن، این مبلغ آن قدر کافی نیست که مشوق جوان باشد. پس در بودجه سال ۹۸ تصمیم گرفته شد مبلغ وام ازدواج به هر نفر ۳۰ میلیون تومان افزایش یابد. اما این رشد رقم وام نه تنها تغییر معناداری در آمار کلی ازدواج جامعه هدف قانونگذاران یعنی جوانان ۱۸ تا ۳۵ سال نداشت بلکه افزایش ازدواج دختران زیر ۱۵ سال و مردان بالای ۶۰ سال در پی این تصمیم رنگ‌های خطر را به صدا درآورد و پای فعالان اجتماعی را به میان کشید.

شاید یک از دلایل این که جامعه هدف از این وام استقبال نکرد این بود که این وام باید در ۶۰ ماه (۵ سال) و ماهانه ۵۱۰ هزار تومان برای هر نفر بازپرداخت می‌شد. یعنی ماهانه یک میلیون و ۲۰۰ هزار تومان قسط وام ازدواج زوجین است. با توجه به رقم حداقل حقوق که در سال

۱۳۹۸ که کمتر از ۲ میلیون تومان است، پرداخت اقساط این وام عملاً بیش از نیمی از حقوق یک جوان را می‌بلعد. در نتیجه جوانان ترجیح دادند یا همچنان ازدواج خود را عقب بیاورند یا منابع دیگری غیر از وام ازدواج را در نظر بگیرند. اما بازپرداخت این وام برای مردان جا ششم زندگی به ثبات رسیده و محل درآمدی بهتر و مطمئن‌تری دارند، راحت‌تر بود. پس به ناگهان استقبال از وام ازدواج در مردان این گروه سنی بیش از ده برابر شد. به ویژه که هیچ شرط سنی برای این وام در نظر گرفته نشده بود. حتی شرطی برای این وام هم تعیین نشده است. تنها شرط موجود این بود که افراد فقط یک بار اجازه دریافت این وام را دارند. یعنی کسی که پیش از این وام ازدواج را دریافت کرده بود دیگر نمی‌توانست وام را دریافت کند. اما اگر کسی وام دریافت نکرده بود می‌توانست آن را دریافت کند حتی اگر برای ازدواج دوم و سوم و... بود. بیشتر مردانی که دهه ۵۰ و ۶۰ زندگی خود را سپری می‌کنند، زمانی ازدواج کرده بودند که خبری از وام ازدواج نبود. پس می‌توانستند درخواست وام ازدواج بدهند. از سوی دیگر با توجه به آمار مرکز پژوهش‌های مجلس حدود ۴۰ درصد جامعه ایران زیر خط فقر زندگی می‌کنند و در برخی مناطق شهرها و روستاها به قدری فقر شدت یافته است که والدین حاضر هستند دختر زیر ۱۵ سال خود را در قبال بخشی از مبلغ وام به عقد مردی همسن پدر یا پدربزرگ او درآورند. در نتیجه آمار کودک همسری به شدت افزایش یافت.

رشد آمار کودک همسری

به گفته محمد مهدی تندگویان، معاون امور جوانان وزارت ورزش و

۱۳۹۸ که کمتر از ۲ میلیون تومان است، پرداخت اقساط این وام عملاً بیش از نیمی از حقوق یک جوان را می‌بلعد. در نتیجه جوانان ترجیح دادند یا همچنان ازدواج خود را عقب بیاورند یا منابع دیگری غیر از وام ازدواج را در نظر بگیرند. اما بازپرداخت این وام برای مردان جا ششم زندگی به ثبات رسیده و محل درآمدی بهتر و مطمئن‌تری دارند، راحت‌تر بود. پس به ناگهان استقبال از وام ازدواج در مردان این گروه سنی بیش از ده برابر شد. به ویژه که هیچ شرط سنی برای این وام در نظر گرفته نشده بود. حتی شرطی برای این وام هم تعیین نشده است. تنها شرط موجود این بود که افراد فقط یک بار اجازه دریافت این وام را دارند. یعنی کسی که پیش از این وام ازدواج را دریافت کرده بود دیگر نمی‌توانست وام را دریافت کند. اما اگر کسی وام دریافت نکرده بود می‌توانست آن را دریافت کند حتی اگر برای ازدواج دوم و سوم و... بود. بیشتر مردانی که دهه ۵۰ و ۶۰ زندگی خود را سپری می‌کنند، زمانی ازدواج کرده بودند که خبری از وام ازدواج نبود. پس می‌توانستند درخواست وام ازدواج بدهند. از سوی دیگر با توجه به آمار مرکز پژوهش‌های مجلس حدود ۴۰ درصد جامعه ایران زیر خط فقر زندگی می‌کنند و در برخی مناطق شهرها و روستاها به قدری فقر شدت یافته است که والدین حاضر هستند دختر زیر ۱۵ سال خود را در قبال بخشی از مبلغ وام به عقد مردی همسن پدر یا پدربزرگ او درآورند. در نتیجه آمار کودک همسری به شدت افزایش یافت.

جوانان براساس آمار سال ۹۶، تعداد افراد زیر ۱۵ سال دریافت کننده وام ازدواج ۵۱ نفر بوده است. از آنجایی که وام ازدواج به دختران از ۱۳ سال و به پسران از ۱۵ سال پرداخت می‌شود، این افراد شامل دختران بین سنین ۱۳ تا ۱۵ ساله هستند. که این تسهیلات را دریافت کرده‌اند. او که تنها به تعداد وام‌هایی که به افراد در این رده سنی پرداخت شده است، اشاره می‌کند نه تعداد کلی ازدواج‌های این رده سنی و می‌گوید: «در سال ۹۷ همزمان با افزایش مبلغ وام ازدواج به ۱۵ میلیون تومان، این رقم به ۳۴۳۲ دختر زیر ۱۵ سال رسیده است. براساس اعلام بانک مرکزی در سال ۹۸ تا پایان مرداد ماه ۴۴۶۰ دختر زیر ۱۵ سال وام ازدواج را دریافت کرده‌اند.»

تندگویان هر چند چندان اعتقادی به رابطه افزایش کودک همسری و افزایش مبلغ وام ندارد اما

اذعان می‌کند: «اگر روند مذکور تا پایان سال با همین شیب پیش برود، پیش‌بینی می‌کنیم تعداد این افراد به ۱۲ هزار نفر نیز برسد. این رقم نسبت به کل سال ۹۷ نشان دهنده افزایش ۳ تا ۴ برابری دختران زیر ۱۵ سال است که تقاضای دریافت وام ازدواج کرده و آن را دریافت کرده‌اند.»

اما بر خلاف تندگویان طیبه سیاوشی، نماینده مجلس رابطه معناداری میان افزایش وام ازدواج و افزایش کودک همسری می‌بیند. به گفته او براساس آمار وزارت ورزش و جوانان که از بانک مرکزی به دست آمده است، تعداد متقاضیان زیر ۱۵ سال وام ازدواج در سال ۱۳۹۷ که وام ازدواج به ۳۰ میلیون تومان افزایش پیدا کرد، نسبت به سال قبل یعنی سال ۱۳۹۶، حدوداً ۷۰ برابر شده است. این نماینده مجلس شورای اسلامی همچنین خبر می‌دهد که در پنج ماهه نخست سال جاری، تعداد متقاضیان وام ازدواج برای افراد زیر ۱۵ سال نسبت به سال ۱۳۹۶، حدوداً ۹۰ برابر شده که آمار فوق‌العاده نگران‌کننده‌ای است. سیاوشی تأکید می‌کند: «می‌توان حدس زد با توجه به تشدید و خامت اوضاع اقتصادی در سال گذشته و امسال، افزایش وام ازدواج، باعث شیوع کودک همسری شده است و احتمالاً تا پایان سال، شاهد رشد چشم‌گیر تعداد متقاضیان زیر ۱۵ سال این وام نسبت به سال ۱۳۹۶ باشیم.»

او بیان این که افزایش چشم‌گیر تقاضای وام ازدواج برای افراد زیر ۱۵ سال، در حالی است که در گروه‌های سنی دیگر، یک روند یکسان افزایشی برای تقاضای وام ازدواج به چشم می‌خورد، می‌گوید: «کسانی که همچنان از ازدواج کودکان دفاع می‌کنند، نگاه کالایی و سنتی به زن و حتی انسان دارند و ارزش غایی زن را تا حد کالایی برای تولیدمثل تقلیل می‌دهند.»

رشد نگرانی برای کودک همسری

رشد تورم، مشکلات اقتصادی شدید و بی‌تأثیر بودن وام سنی میلیونی بر آمار ازدواج جامعه هدف یعنی جوانان ۱۸ تا ۲۵ سال موجب شده تا دوباره کارشناسان به فکر افزایش وام ازدواج بیافتند تا بلکه با پرداخت وام ۵۰ میلیون تومانی (۱۰۰

معاون امور جوانان وزارت ورزش و جوانان: در سال ۹۷ همزمان با افزایش مبلغ وام ازدواج به ۱۵ میلیون تومان، ۳۴۳۲ دختر زیر ۱۵ سال وام ازدواج دریافت کرده‌اند. براساس اعلام بانک مرکزی این رقم در سال ۹۸ تا پایان مرداد ماه ۴۴۶۰ مورد اعلام شد

میلیون تومان برای زوجین) بتوانند بخشی از هزینه‌های تشکیل زندگی جدید را پوشش داده و جوانان را به ازدواج ترغیب کنند. اما با توجه به نرخ بیکاری، بی‌ثباتی شغلی و میزان حقوق مصوب وزارت کار به نظر می‌رسد پرداخت اقساط دو میلیون تومانی این وام از عهده بسیاری از زوجین جوان خارج باشد. بنابراین فعالان اجتماعی نگرانند این وام بیش از آن که جوانان را تشویق به ازدواج کند، کودک همسری را رواج دهد و با توجه به استقبال مردان بالای ۶۰ سال از این طرح و عمیق‌تر شدن شکاف طبقاتی و شاهد افزایش ازدواج کودکان زیر ۱۵ سال با مردانی همسن و پدران و پدربزرگانشان باشیم. کسانی که توان پرداخت اقساط سنگین وام را دارند.

محمد مهدی تندگویان معاون ساماندهی امور جوانان، امیدوار است با تعیین شرط سنی برای متقاضیان وام ازدواج بتوان جلوی این واقعه شوم را گرفت. او می‌گوید: «ما باید روی جامعه هدفمان متمرکز شویم. بنابراین درخواست مساز مجلس این است که هم در بازپرداخت وام به جوانان کمک کند و هم به سنی که قرار است این وام را بگیرند، دقت شود و یک کف برای آن در نظر بگیرند. به نظر ما افراد زیر ۱۸ سال نباید وام ازدواج بگیرند.»

بنابراین اکنون چشم‌امید جامعه مدنی و فعالان زنان و کودکان به مجلسیان است تا با تعیین حدود مشخص و قانونی مانع سوءاستفاده کنندگان از وام ازدواج و افزایش آمار کودک همسری شوند.

از گوشه و کنار

افزایش ۳۳۲ درصدی کشفیات شیشه در ایران

سختگویی ستاد مبارزه با مواد مخدر گفت: تریاک، حشیش، مورفین و هروئین در صدر کشفیات هستند و افزایش ۳۳۲ درصدی در کشف ماده مخدر شیشه را داشتیم. به گزارش خبرگزاری مهر، امیرعباس لطفی سخنگوی ستاد مبارزه با مواد مخدر صبح سه شنبه ۱۰ ماه در نخستین نشست خبری خود اظهار کرد: در ۹ ماهه اول سال جاری ۷۱۳ تن انواع مواد مخدر در ایران کشفیات داشته‌ایم که در مقایسه با سال گذشته ۱۶ درصد افزایش کشفیات را داشته‌ایم. افزوده ۸۰ درصد کشفیات مربوط به تریاک و ۹ درصد مربوط به حشیش است. ۸۶ درصد کشفیات مواد مخدر توسط ناجا صورت گرفته است و بعد از آن ۱۱ درصد را وزارت اطلاعات و بعد بسیج و گمرک انجام داده‌اند. اطفی ادامه داد: ضربه به بنیان‌های اقتصادی قاچاقچیان از جمله اهداف ما بوده است که اولویت ستاد مبارزه با مواد مخدر و نیروی انتظامی بوده است. لطفی گفت: خبر خوب آن است که علاوه بر افزایش میزان کشفیات، شاهد کاهش ۸۳ درصدی آمار شهیدان در این مسیر بودیم.

افتتاح مترو گلشهر با وجود مخالفت مدیریته شهری

رئیس شورای اسلامی شهر تهران در خصوص افتتاح مترو گلشهر و موضوعات ایمنی آن گفت: دولت مترو گلشهر را افتتاح کرده مدیریت شهری. به گزارش خبرگزاری فارس محسن هاشمی در خصوص ایمنی مترو هشتمین گفت: این پروژه از ابتدای پروژه‌های متروی تهران بود که تا اخیر ۲۵ ساله در حال انجام است. او افزود متأسفانه برخی از تجهیزات این خط کامل نشده است و متروی تهران قرار است به صورت آزمایشی از این خط بهره‌برداری کند. محسن هاشمی گفت: بخش مخابرات آن قرار است با ارتباط موبایلی حل بشود اما بخش سیگنالینگ آن باید هر چه سریعتر این مسئله را برطرف کند. او ادامه داد: این خط قرار است فعلاً دو تا سه ساعت در روز بهره‌برداری شود تا مشکلات ناشی از کمبودها شناسایی و برطرف شود. پس از رفع این مشکلات بهره‌برداری از آن کامل خواهد شد و این یک موضوع طبیعی است که پروژه‌ها کم‌کم به افتتاح کامل می‌رسد. رئیس شورای اسلامی شهر تهران تصریح کرد: قرار شده است در این زمان هم از مسافران این خط پولی گرفته نشود. او تأکید کرد: برق و واگن و خط ریل این خط مشکلی ندارد و تنها بحث سیگنالینگ و مخابرات آن مشکل دارد. محسن هاشمی در پاسخ به این سوال که فرق این افتتاح با افتتاح‌های دوره قالیباف چیست گفت: این را مدیریت شهری افتتاح نکرده و دولت افتتاح کرده است.

ساخت مرکز مدیریت بحران کشور در شهر آفتاب

رییس سازمان مدیریت بحران کشور از ساخت مرکز فرماندهی مدیریت بحران کشور تا ۳ سال آینده در شهر آفتاب خبر داد. به گزارش خبرگزاری ایلام، اسماعیل نجار گفت: ساختمان مدیریت بحران کشور که قرار بود مرکز فرماندهی و مدیریت بحران کشور در آنجا مستقر شود با یک سری موانع روبرو شده است. او ادامه داد: زمینی که در ابتدا برای این منظور در نظر گرفته بودیم با مشکلاتی مواجه شده و از همین رو زمین را جایجا کردیم. متأسفانه برخی از دستگاه‌ها به دلیل اینکه نگاه کاملاً فنی کارشناسی نسبت به این موضوع داشته‌اند و نگاهشان بیشتر بخشی است، مشکلات عدیده‌ای برای ما ایجاد کرده‌اند. نجار خاطر نشان کرد: در حال حاضر نیز زمین مورد نیاز تملک شده و در حال دیوار کشی هستیم. نقشه مرکز فرماندهی و سازمان مدیریت بحران نهایی شده است. او ادامه داد: امیدواریم رفع موانع در بخش تأمین اعتبارات داشته باشیم و بتوانیم کار را ادامه دهیم. اگر اعتبارات تأمین شود و سازمان‌های دیگر کم‌لطفی نسبت به این موضوع نداشته باشند، امیدواریم تا حدود ۲ سال آینده این مرکز ایجاد شود.

برای منافع خود اکوسیستم جهانی را به خطر نیندازیم

پیام محبی

شاید بسیاری از ما ندانیم چرا باید به کلمه‌ای به نام تنوع زیستی فکر کرده و بخواهیم از آن حفاظت کنیم؟ همه باید نگاهی سیستمی به کل جهان هستی داشته باشیم، همانطور که بدن ما به صورت سیستمی کار می‌کند جهان نیز یک اکوسیستم بزرگ محسوب می‌شود که همه اجزای آن در یک نظام تعادلی در کنار یکدیگر جای گرفته‌اند. بنابراین این واقعیت وجود دارد، همانطور که اگر یکی از اعضای بدن دچار مشکلی شود می‌تواند تمام زندگی انسان را مختل کند، در جهان نیز هر گونه جانوری که دچار مخاطره شود می‌تواند باعث بیشتر یا کمتر شدن مخاطراتی برای نوع بشر شود.

اگر بخواهیم در بحث تنوع زیستی به نگاه یکپارچه جهانی برسیم، مشاهده می‌کنیم که این سیستم یکپارچه هر چه در حالت تعادل بیشتری باشد بهتر عمل خواهد کرد، در این شرایط می‌توان از موهبت‌های این سیستم برای اکسیر زندگی و افزایش طول عمر که به واقع با ساخت موادی چون آنتی‌بیوتیک‌ها این آرزو به حقیقت رسیده و امید به زندگی را در تمام جهان بالا برده است. نکته حائز اهمیت آن است که با بالا رفتن امید و میل به زندگی جمعیت جهان نیز رو به تزاید رفته و باعث شده تا نیاز به غذا در جای جای این کره خاکی افزایش یابد، مسئله‌ای که برای تأمین آن باید منابع جهان را تخریب و جنگل‌ها و مراتع را خشک کرد و روز به روز در پاسخ به نیازهای بشر

شهرسازی را گسترش داد. به واقع بزرگترین عاملی که در اکوسیستم جهانی اختلال وارد می‌کند خود بشر تلقی می‌شود، جالب است که خودمان با دست خود حیات‌مان را به خطر می‌اندازیم و متوجه این داستان نیستیم. در این شرایط جای شکر دارد که در برهه‌ای از زمان در یافتیم انسان باید در محیط زیست به صورت سیال عمل کرده و با مسائل و مشکلات کنار بیاید، او نمی‌تواند همه مشکلات را تغییر داده و همه شرایط را به نفع خود ایجاد کند، چرا که در غیر این صورت قطعاً مخاطرات بسیار زیادی آینده‌او را تهدید می‌کند. شاید ما با کشف آنتی‌بیوتیک تصور کردیم که بسیاری از موجودات زنده را برای طول عمر بیشتر خودمان از بین بردیم، اما می‌بینیم که آنها هم برای بقای خودشان روی موجودات دیگر کار کردند و با موتاسیون‌های

به وجود آمده در حال حاضر خیلی از بیماری‌ها ممکن است به صورت نوپدید و بازپدید به سراغمان بازگردند. این جاست که می‌بینیم ما نوع بشر با تمام تفکرات و ایده‌هایی که داشتیم در مقابل بسیاری از این تغییرات چقدر ضعیف هستیم و در بسیاری از مواقع نمی‌توانیم کاری برای خود انجام دهیم. پس بهتر است از همین امروز به این بیندیشیم که برای بقا و سلامت خود و خانواده‌مان، جهان را به صورت یک اکوسیستم دیده و خود را بخشی از این اکوسیستم بدانیم، دست از خودخواهی‌هایمان برداشته و برای منافع بشر تمام اکوسیستم جهانی را به خطر نیندازیم، این اقدام می‌تواند با ایجاد آلودگی، تغییر کاربری اراضی، خشک کردن جنگل‌ها، تعرض به حریم رودخانه و... اتفاق بیافتد، بیاید به این باور دست یابیم که طبیعت به همه ما ثابت کرده است که هر از گاهی به راحتی می‌تواند حش را از بشر پس گرفته و ما را به مخاطره بیندازد.